

YAR
ozokat össze-
ekben meg-
és bár-
b áron

edés és ládagyar
jántól-ut) 1 sz

glanok
ruhák
mann
ata Unirii

elmébe!
er abc
ánál ismét kapható.
nek magas engedmény.
és portó.

nos
ítő rud
orsos bekapcsolhatók.

hetők
áron is és
Markó
szmérnökknél
aj Jorga No. 7.
650.

olo"
kályha
torhoz bekapcsolhatók.

Uj Keletben!
Oradea-Mare
Piata Unirii
2.

RG
szám.

KÖZLEKEDÉSEK, ELJÁRÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
2. Pop. (Brass)

Telefon: Szer
Kisodóhiva
3. N. Sz.

Kéziratok ki-
adásért díj
adók kézira-
dunk vi

UJ KELET

POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — 750
Félévre — 380
Negyedévre — 200
Egy hónapra — 70
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lei
Bukarestben — 3.50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 30—
Egy szám — ck 1.50

1934 szeptember 19 Péntek

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 213. szám

5684. Elul 20

A georgiai lázadás

A mi vicinális telegráfrójtjainkon csak egészen szűkszavú jelentések érkeznek arról, mi történik ma Georgiában. Annyi bizonyos, hogy lázadás van, komoly, szervezett felkelés és a szovjet csapatok kemény harcban állnak a georgiai szabadságharcosokkal. Nem az első és nem az utolsó szabadságharc ez Georgiában. Az orosz imperializmus évszázadok óta akarja elnyelni ezt a gyönyörű kis országot és a georgiai nép minden alkalmat megragad, hogy lerázza nyakáról az orosz igit. Az oroszok *Gruzianak* hívják, a perzsa költőknél a *Ghar-csagan* nevet viseli és a lakosság *Karthelinek* mondja. Georgia szelíd klímájú ország, lágy a levegője, a mélyebb völgyekben gyapot is terem, hirtelen a georgiai borok és gyümölcsök, de talán még híresebbek voltak a georgiaiak. Azonkívül Georgia nagy gazdasági jelentőségre is tett szert azáltal, hogy dominálja az orosz petróleummegyékét.

Georgia sok mindenről nevezetes, így például a nyelvtudomány egyik problémája a georgiai nyelv, amelynek eredetéről és leszármazásáról igen különféle feltevések vannak. Egy bizonyos: a georgiaiak nyelve csodálatos szívóssággal védte meg tisztaságát a szíriai, perzsa, arab, török és szláv hatásokkal szemben. Hatalmas szomszédja Oroszország csak igen nehezen tudta hatalmába keríteni, bár I. Sándor már 1802-ben hivatalosan bebebelezte Georgiát az orosz birodalomba. De ez még nem zárta le a georgiai szabadságharcok sorát és Tolstoj Leó gróf a georgiai völgyekben szerette hatalmas élményeit a háborúról. Ezek az élmények rezegnek tovább aztán az öreg Tolstoj gyönyörű, posztumusan megjelent regényében, a *Hadasi Muratban*. Akármilyen kis ország Georgia, akármilyen primitív is a georgiai nép átlagos kulturális foka, egy egész sor tehetséges író akad Georgiában és egy egész sor tehetséges politikus, aki javarészt Oroszországban talált tevékenységi területet.

Amikor az orosz forradalom következménye gyanánt lehasadtak az orosz birodalom testéről az erőszakosan odcsatolt idegen kis államok, megalakult a georgiai szocialista köztársaság is: ez a georgiai szocialista köztársaság *menseviki* alapon állott és állítólag mintafájl volt. *Wandervelde*, a belga szocialisták vezére vendége volt a georgiai köztársaságnak, épúgy, mint például *Macdonald* és a nyugati szocialista pártok több más vezére. Ezek mind nagy elragadtatással nyilatkoztak a georgiai köztársaság felépítéséről és intézményeiről. De azért a georgiai köztársaságnak nem adatott meg hosszabb élet, mint például az ukrán köztársaságnak. Az orosz szovjet hivatalosan ugyan *államszövetség*, tehát nem állam, hanem az egyenjogú államok szabad konföderációja, ez az egyenjogúság azonban vajmi furcsán fest a valóságban. A népbiztosok tanácsa, amely elvileg éliesen és mereven ítél el minden anteixidus háborút, igen egyszerű recept szerint intézi el — *saját annexió háborúit*. Azokban az államokban, amelyek elszakadtak Oroszországtól, moszkvai finanszírozással valamelyik periférikus ponton keletkezik egy *bolszevista forradalom*, amely megválasztja a szovjetet: és ez a szovjet aztán Moszkvához fordul segítségért az elnyomás ellen.

Akármilyen egyszerű is a recept, rettenetes következményekkel járt egyes helyeken, hiszen például Ukrajnában háromszor sötét végig a vörös terror és háromszor a fehér terror, tönkretette mindent, ami remédékek óta épült és fejlődött Ukrajna gazdag földjén. Georgián is végigviharzott ez a háború, amely a vörös hadsereg győzelmével végződött. Azóta Georgia tagja volt annak az államszövetségnek, amely-

nél nincsen egységesebben és autokratikusabban kormányzott birodalom.

Az orosz szovjetköztársaság sokat tanult a cárok korának intézményeiből és hegyetlen biztonsággal tudja alkalmazni a cenzura intézményét. Így például *előbb érkezett meg az a hír*, hogy a forradalmi törvényszék halálra ítélte a georgiai felkelés huszonnégy vezérét: és csak aztán tudta meg Európa, hogy Georgiában felkelés van, mégpedig olyan felkelés, amely *hatalmában tartja Georgia tulnyomóan nagy részét*, több irányban átlépve már Georgia határait. Kiszivárgott a híre annak is, hogy a felkelés vezére *Andronikachvili herceg*. A hercegi címnek az orosz világban természetesen nem szabad olyan jelentőséget tulajdonítani, mint Nyugaton, hiszen Oroszországban igen sok a herceg és ez nem igen jelent mást, mint azt, hogy valaki egy régi földbirtokos-családból származik. *Andronikachvili hercegről* most kiderül, hogy forradalmár volt már a cárok idején és mint ilyen menekülni volt kénytelen Oroszországból 1908-ban. Az ő vezetése alatt megindult forradalom tehát semmiesetre sem

jelent a reakciót, mert a felkelők most is csak arra törekszenek, amire már a cárok idején törekedtek: *a szabad gondolat és szabad meggyőződés köztársaságára*.

Európa mai politikai és katonai relációi között vajmi kevés kilátása van a sikerre a georgiai felkelésnek. Mert akármilyen energiával és kitartással vívják is harcukat a régi gruzok leszármazottjai, a harc kimenetele a kis Georgia és a nagy Oroszország között alig lehet kétséges. A népszövetség genfi ülésén ugyan szóba került a felkelés és tanakodtak arról, miként és mivel lehetne segíteni Georgián, de végül is az történt, ami a népszövetségnél történni szokott a legtöbb kényes kérdéssel: egy albizottság elé utalták az ügyet és az albizottság majd dönteni fog akkor, *ha nem lesz többé georgiai felkelés*. Sem Anglia, sem Franciaország nem akar ma konfliktusba kerülni Oroszországgal, legyen bármennyire szimpatikus is előtűnik a georgiai szabadságharc ügye. A georgiai nép szabadságát tehát csak sokkal nagyobb és Európa egész életére kiható átalakulások adhatják vissza.

Tatarescu miniszter nyilatkozik

a zsidó népkisebbség kulturális szabadságáról, politikai jogairól és az antiszemizmusról

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tatarescu kisebbségi miniszter nemrégiben Kisenevben járt, ahol többek között fogadta az ottani zsidó lap, az „Unser Zeit” tudósítóját. A beszélgetésből a következőket közöljük:

A kultura szabadsága

— Ismeretes ön előtt, miniszter ur, hogy Beszarábiában a zsidó iskolák üldözése nagyfokú elkeseredést okozott? — kérdezte az újságíró.

— Most értesültem csak arról az elégtelenségről, amelyet a zsidó lakosság körében a közoktatásügyi miniszter iskolapolitikája földezett. Valóban lehetetlen állapot általában a nemzeti kisebbségek, különösen pedig a zsidók üldözése. Azon a véleményem vagyok — mondotta a miniszter —, hogy a zsidó kisebbség követeléseit jogosnak. Meg kell hagyni azt a szabadságharcot, hogy *iskoláik nemzeti szellemben fejlődhessenek, persze azaz a föltétellel, hogy a román nyelvet, román történelmet és földrajzot is tanítsák*. A magániskolák (óvodák, népiskolák, gimnáziumok, amelyeket zsidó pénzen tartanak fenn) szabad fejlődéstől függetlenül a kormány tartozna hozzájárulni a zsidó nyilvános iskolák költségvetéséhez. A kérdést ezideig csak hivatalos közlésekből ismertük, míg a beszarábiai zsidó iskolaszervezetekről eddig semmiféle értesülésünk nem volt. Egy tárgyi-lagos memorandumot kérek, amely foglalja magában a konkrét kívánásukat. Akarom — és ezt közölheti lapjában a zsidó kisebbséggel — az iskolakérdést a legközelebbi minisztertanács elé hozni, amely utat és módot fog találni a zsidó kívánások teljesítésére.

„Szervezkedjenek a zsidók!”

Ön tudja miniszter ur — mondotta az újságíró —, hogy a közigazgatási reform úgy van megalkotva, hogy a városok ezerszámra menő zsidó szavazatait a környékbeli falvak nem-zsidó szavazatai megsemmisíthetik. Ugy hogy a zsidók a reform után is csak mint jelentéktelen kisebbség fognak képviselőket nyervehetni. Különben is a mi speciálisan kulturális, gazdasági és szociális kívánásainkat egy városi közigazgatás nem tudja kielégíteni. A közigazgatásnak ugyanis egészen más feladatai vannak.

A miniszter erre így felelt: — Ebben az esetben nagyon helyénvalónak

tartozom, ha a zsidók éppen úgy, mint az erdélyi németek *külön szervezkednének*. Minden városnak megvan a maga német egyesülete, amely gondoskodik a társadalmi szükségletekről. Az egyesületek pedig szövetségben vannak tömörülve, amelynek székhelye Segesvár.

Az iskolák szubvenciója

— Azonban a zsidók e szervezetek számára — válaszolt az újságíró — törvényes kereteket követelnek és adójuk arányában kívánják az állami támogatást. A zsidó iskolák, kórházak, jóléti intézmények stb. kell hogy részesüljenek az állami és városi jövedelmekből éppen úgy, mint ahogy Lepadatu kultuszminiszter gondoskodik a katolikusok, protestánsok és zsidók vallási követelményeiről.

— Aláírom az ön fejtegetéseit és helyesnek tartom, hogy minden zsidó intézmény, amennyiben nem zavarja a fennálló rendet, részesüljön állami szubvencióban. Ez azonban nem jelenti még, hogy a hitközségi egyesületeket politikai tényezőként ismerjük el. A magyarok e tekintetben nem állítottak fel követeléseket. Miért nem szervezkednek a zsidók? Ki zavarja őket ebben? En a magam részéről kijelenthetem, hogy amennyiben a zsidók Beszarábiában választásokat akarnának végrehajtani, ehhez feltétlenül megkapnák az engedélyt és én magam vállalnék felelősséget azért, hogy a katonai hatóságok sehol ne zavarják ezeket a választásokat. Mindenütt gyűléseket tarthatnának, minden városban választásokat ejthetnének meg és aztán megalakíthatnák községi szövetségüket.

Az újságíró erre ezt az ellenvetést tette:

— A zsidók nem akarják, hogy vallásos szektaként tekintsék őket. Ők ebben az országban nemzeti kisebbséget képeznek és nem elégedhetnek meg vallási érdekeik kielégítésével.

— En azt hiszem, hogy szükség lesz majd a zsidók vezetőivel tárgyalni, mielőtt a törvényjavaslatot véglegesre megszövegezzük. — Szólt a miniszter.

Az antiszemizmus

A beszélgetés erre az antiszemita mozgalmakra irányult. Az újságíró megkérdezte a minisztert, mi a véleménye: vajjon az új iskolai tanévben megújulnak a zavargások.

— Minden intézkedés megtörtént — felelt a miniszter — a zavargások elkerülésére. Eddig a kilengések megmérgezett fiatal lelkek cselekedetei voltak, akik tanítóik részéről rossz nevelésben részesültek. A tavalyi zavargások nem fognak megismétlődni.

Az újságíró ezután az ostromállapot és a cenzura megszüntetése iránt érdeklődött. A miniszter erre nézve kijelentette, hogy mindaddig, amíg összeesküvéseket fedeznek fel és amíg muiciós-raktárak veszélyeztetve vannak, a kivétel-s állapot nem lehet megszüntetni, bár meggyőződése szerint

ez is csak átmeneti jellegű. Meg van róla győződve, hogy egy-két év múltán minden rendbe jön; az ország ma már a normális élet vágányaira került. Mihelyt a kivételes intézkedések fölöslegessé válnak, a kormány azonnal be fogja szüntetni az egész vonalon a cenzurát és az ostromállapotot.

Siresemann lemondását várják a szocialisták

Németország elhalasztotta a háborus bűnösségről szóló jegyzék elküldését

(Berlin, szept. 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A "Germania" című lap, amely Marx kancellár orgánuma, azt írja, hogy miután a háborus felelősségről szóló jegyzék elküldése csak a politikai helyzetet súlyosbítaná anélkül, hogy ebben az ügyben világosságot derítsen, a kormány elhalasztotta a jegyzék elküldését. A minisztertanács újból tárgyalni fog ebben a fontos ügyben és opportunusabb időpontban fogja felvetni a felelősség kérdését.

Breitscheid szocialista képviselő, a párt egyik vezére egy újságíró előtt a következőket mondotta a német helyzetről:

— Pártom álláspontja az, hogy Németországnak minél előbb be kell lépnie a népszövetségbe. Nem vagyunk azonban hajlandók belépéskor kijelenteni, hogy a háboru felelősségében csak mi vagyunk bűnösök. Nem tartom szerencsésnek Stresemann részéről a háborus

bűnösség felvetését és valószínűnek tartom, hogy Stresemann le fog mondani. Felfogásom szerint a népszövetségnél mostanában tárgyalt garanciapaktum elsősorban Németország ellen irányul és ezért volna fontos a népszövetségbe való mielőbbi belépés. Egyébként a katonai ellenőrzés körüli tárgyalások miatt is kívánatos, hogy a németek helyet kapjanak a nemzetek tanácsában. Meggyőződésem szerint a békeszerződéseket idővel enyhíteni fogják, különösen a kisebbségi kérdést. A német kisebbségek helyzete Lengyelországban már tűrhetően.

A birodalmi bank október 4-re összehívta a részvényesek közgyűlését, hogy a bank alapszabályainak módosítását az új törvény alapján végrehajtsák. Ha a 800 millió kölcsön tárgyalásai október 4-ig nem járnak sikerrel, a közgyűlést elhalasztják.

Négyszázmillió ember polgárháboruja

Délkína harca Északkína ellen. A pekingi kormány kiáltványban ígérte meg az agrárreformot és Szovjetország segítségét keresi. Oroszország a reakciók, Anglia a demokraták táborával rokonszenvezik

(London, szeptember 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Londonba érkező jelentések igen nagyarányúnak mondják azt a küzdelmet, amely Kínában ezidőszert folyik. Az Észak harca a Dél ellen és a két államhatalom küzdelme ma már olyan mértékűt ölt, hogy könnyen lehetséges, hogy a tizenkét éves polgárháboru valamelyik fél ideiglenes győzelmével végződik. Két nagy hadsereg áll most már egymással szemben és a harcok Csang-Csau környékén hatalmas erővel folynak. Az utolsó napokban a nagy esőzés magállította ugyan a nagyobbarányu hadműveleteket, azonban mind két fél részéről nagy haderők özönlenek Nanking környékére, ahol valószínűleg a döntő ütközet le fog folyni.

A pekingi kormány, vagyis az északiak kezében Csili, Szecsuan, Kanfu, Szensi, Santung, Hunan, Kiangsu, Hupe, Kiangsz, Fuhien és Szansi tartományok vannak, vagyis mind az a terület, amely északra fekszik a Hoanghotól és egyes tartományok a Jangcekiang környékén is. Vu Pei-Fu, az északi államok hadvezére, Pekingben elrendelte a hadiállapotot és

és újabb hatvanezer embert küldött a déli harctérre. Északról Csang-Cso-Lin, a mandzsuri diktátor csapatai indulnak dél felé és öt támogatják Kirin, Vengtien és Hong-King tartományok is, vagyis azok a területek, amelyek a Sárga-tenger északi partján vannak. Szunja-csen déli állama mellett Koangtu, Kiangsz, Jünnan és Kveicsau tartományok hadserei harcolnak, míg Sanghaitól délre Sikiang tartomány, amelynek katonai diktátora, Lu Jung-Siang, semlegességét mondotta ki.

Négyszázmillió ember politikai küzdelme folyik ekként Kínában és ilyen körülmények között mindenesetre súlyos harcok várhatók. Az utolsó napokban az északi kormány, hogy híveket szerezzen magának, kiáltványt intézett a kínai néphez, hogy színtén hajlandó megvalósítani az agrárreformot, Szunja-csen programját és hogy parlamentárisabb kormányformát fognak életbe lépíteni. H. október, az északi köztársasági elnök, éppen ezért Yen doktort nevezte ki miniszterelnöknek, kínai néven Huszi-King-et, aki most negyvenhét éves és aki sokáig volt németországi követ, 1920 óta pedig

a pekingi kormány külügyminisztere. Yen, aki az Egyesült-Államokban végezte tanulmányait és aki sokáig volt a sunghai angol egyetemén az angol irodalom tanára és akinek politikája pillanatban nyilván az, hogy — Oroszországot óhajtja megnyerni az északi politika támogatására. Nagyon jelentős ebből a szempontból, hogy a szovjetkormány állítólag Karakant küldötte hirtelen Pekingbe nagykövételnek, már pedig Karakant a legkiválóbb orosz diplomaták egyike. Oroszország bármennyire együttérez is Szunja-csen demokratikus politikájával, nyilván megegyezést fog keresni az északiakkal, mert a Dél győzelmé Csang-Cso Lin marsall mandzsuri pozíciójának megerősítését jelentené, már pedig a független Mandzsuria hátra veszélyeztetné keletről a szovjetköztársaságot.

Az angol sajtó pálfordulása

Nagyon érdekes, hogy ilyen körülmények között az utolsó napokban az angol sajtóban hirtelen hangulatváltozás történt. Míg az angolok eddig a központi kormányt támogatták, mert ez látszott legkevésbé veszedelmesnek induli politikájuk szempontjából, addig most Csang-Cso Lin mellett foglalnak állást. Ez azt mutatja, hogy az angolok nem szeretnék, ha a független Mandzsuria áldozatul esnék a kínai háboru eredményének és sa ezáltal Oroszország a távol keleten minden komolyabb ellenfél nélkül tudná megvalósítani imperialista politikáját. Anglia, ugy látszik, Japánnak szétundál a déliek támogatásában és ez okozza, hogy ezzel szemben viszont az Egyesült-Államok nagymennyiségű hadiszert szállítanak az északi hadviselő félnek. Érdekes különben, hogy ugy az észak, mint a dél államaiban erős amerikaellenes hangulat tapasztalható, ami különösen a Három K-liga működésének eredménye, amely éppen az amerika Ku Klux Klan mintájára az idegenek ellen alakult. A kínai tömegek általában tiltakoznak az ellen, hogy továbbra is idegen befolyás uralkodjék fölöttük és igen erős a japán propaganda, amely a sárga fajok szövetségét hirdeti.

Az igazi Kína még nem mozdult meg

A kínai belső háboru még nagy meglepetéseket hozhat, mert hiszen hatalmas ember-tartalékok állnak a hadviselő felek rendelkezésére — és az igazi Kína még nem mozdult meg. Kína hatalmas területén az egyes tartományok katonai diktátorai hasonlatosak a régi hűbér fejedelmekhez, akik gyakran változtatják meggyőződésüket és pártállásukat, aszerint, hogy érdekük hova parancsolja őket. Ha Kína köztársaság lett is, ezeknek a helyi fejedelmeknek igen nagy a hatalmuk és a kínai forradalom aligha záródik le az egyik fél győzelmével, hanem csak akkor teljeseedik be, ha maguk a nagy tömegek is megmozdulnak.

Novella

Ira Giszkalay János (17)

És a második napon, amikor a zsidók a templomban voltak, a kozákok körülvették a templomot fegyverekkel és megölték minden férfit, aggot és ifjút egy napon, hogy senki se menekülhetett. Csak a leányokat és a fiatal asszonyokat hagyták életbe, mert ez volt a vezérük parancsa és betörték a házakba és megölték minden férfit, aggot és ifjút, csak a leányokat és fiatal asszonyokat hagyták életben és hajtották őket a város piacára, a kut köré és őrizték őket ott.

Mi pedig, Saul és én, kimentünk a városban és amikor meghallottunk a jaksíátásokat és megláttuk a vért, rohantunk haza, abba a házba, ahol laktunk. És találtuk a ház népet meggyilkolva a vérben és Mirjam, a Saul ifju felesége nem volt sehol. És megtaláltuk a gyermeket, Saul Budkover, gyermekét játszadozva a megölték vérben. És mondotta a gyermek, anyát elvitték — és kiáltott Saul a kovács nagy és keserű kiáltással. Azután karomra tette a gyermeket és mondotta:

— Menekülj az én gyermekemmel az uton, amelyet kikémltünk (mert kikémltünk egy menekvő utat), én pedig keresni fogom Mirjamot, amig megtalálom és utánad jövünk.

Én tehát fogtam a gyermeket és elrejtöttem vele estélig és aztán menekültem vele a városból és Saul elkísért egy darab uton. Ami pedig ezután történt, azt én nem láttam, de elmondották nekem azok, akik látták.

A kozákok odahajtottak a város piacára

minden zsidó leányt és fiatal nőt és őrizték őket. Bezseni Volk a félszemű pedig és a kozákok vezetői lakomára gyűltek a hatalmas pán Zamoiszky házában és a pán jól tartotta őket és vigadott velük és nem gondolt arra, hogy a kiontott vér bosszúért kiált ahhoz, ahinek neve himondhatatlan. Mert Bezseni Volk parancsot adott a kozákoknak, hogy kerítsék be, fegyverezzék le és öljk meg a lengyel fegyvereseket. És a kozákok eszelekedtek a parancs szerint és az öldöklés zaja elhallatszott a lakomások asztaláig. És pán Zamoiszky sejtette a rosszat és felugrott, de a félszemű csitította őt és mondta, hogy csak a zsidókat üldözik a kozákok és hogy elterelje a figyelmet az utcai csatáról, táncra herkedett és vele a többi kozákok is és magukkal rángatták pán Zamoiszkyt is. A hatalmas pán jó arcot mutatott a keserves mulatsághoz, táncolt a táncolókkal, de a homlokáról esorgott a verejték.

Saul a kovács pedig marokra fogta a puskáját és futottunk bujva a menekülő uton mindameddig kijutottunk a városból és elrejtőttem egy elhagyott pincében. A gyermeket pedig a karjaimban vittem. És amikor már biztonságban voltunk, Saul megcsókolta a gyermeket és a szemében nem volt könny, csak a bosszu lángja, amely égett benne a kozákok ellen és a lengyelék ellen. Akkor visszafordult, hogy megkeresse Mirjamot az ő feleségét, vagy pedig bosszút álljon érte és mindenképp, akik meghaltak a gyilkosok csapási slatt. És hogy a rejtékhelyét el ne árulja, a város másik oldalára került és azon a részen állott a puskapor-torony. És a tornyot kétszáz kozák őrizte és

örszemet állították a fal mellé, hogy vigyázza az arra menőket. És amikor Saul Budkover közeledett, az őrszem rákiáltott:

— Állj, ki vagy?

És egy puskának lövése volt a felet az őrszemnek, mert Saul Budkover arcahoz kapta a fegyverét és lőtt. És a lövés után rettenetes robbanás hallatszott, mert a tízes golyó belécsapott az egyik puskaprhordóba és felrobbant a torony. És a robbanás szétvetette az egész tornyot és a torony maga alá temette mind a kétszáz kozákok, hogy meghaltak. És Saul Budkover a kovács is ott feküdt szét-tépett tagokkal, de a puskát még mindig szorongatta a kezében és történt vele is ugy, amint Simsonnal, akiről írva van, hogy több filiszteust pusztított el halálában, miat életében.

Ugyanekkor a kozákok egyik hadnagya belépett pán Zamoiszky házába, a táncoló lengyel urak és kozák vezérek közé. És a hadnagy sügött Bezseni Volknak és a félszemű intett a kezével. Abban a pillanatban a kozákok megragadták a hatalmas pán Zamoiszkyt és a földre tiporták. És Bezseni Volk megparancsolta, hogy hurocolják őt is a piacra és kötözzék od a kuthoz, mindamig odajön, hogy ítéletet tartson. Ekkor látta a hatalmas pán Zamoiszky, hogy halállal fog lakolni árulásáért, amelyet elkövetett a zsidók ellen, hogy lefegyverezte őket és kiáltott rettenetes kiáltással a lengyel fegyveresek után, de Bezseni Volk a szemébe kacagott és mondotta:

— A fegyvereseid ott fekszenek a zsidók mellett és nem támadnak föl a te hívásodra.

(Folyt. köv.)

(Arad, Hirt adu uti szeren ron. A B fékező kés vény teljes a pályaud donyba. A kar sulyos se aradi áll tatásával. A vizsgá elrendelté donyvezet már bírósá A kor ismétlődő v törvényt h a vasut gyors Az aradi t törvény ér Fecske Ká Fecske hogy nem még műkö

(Bécs, A villam csolták. A munkaadók százelektal témárugán tökén regg munkát.

Elren (Cluj K tudósítóját rekedelmi ériási vihar kár körül, igazgatók visszaesek nem méltó gazdasági nem tudtal meg is szü tettek voln tizezer

Ghilezan szóban és perelte C-o Az érd tárgyalásra A többször ismeri, hog és a hirlap azok tar

Amikor d neveztek ki társaságába hogy az el dja ki a elintézi nek neki. Nagy amelyet a is használtá védsakat e válszom, h sártésekről, hoztak viss Cosma hogy ő is állította be Ghilezan b mégsem ind Ghileza csak ott lak volt lakás

Gyorsított eljárással két havi fogházra ítélték el az aradi halálvonatot mozdonyvezetőjét

Az ügyész vádbeszede a C. F. R. ellen

(Arad, szept. 18. Az Uj Kelet tudósítójától) Hirt adtuk arról, hogy tegnapelőtt véres vasúti szerencsétlenség történt az aradi pályaudvaron. A Bukarest felől érkező gyorsvonat gőzfűző készüléke felmondta szolgálatot, a szerelvény teljes menetsebességgel keresztül robogott a pályaudvaron és belerohant egyvesztegő mozdonyba.

A karambolnak eddig egy halottja és két súlyos sebesültje van, közöttül Serb Milan aradi állomásfőnökhelyettes, aki élete kockázatásával akarta megakadályozni a katasztrófát. A vizsgálat vezetésével megbízott hatóságok elrendelték Fecske Károlynak, a gyorsvonat mozdonyvezetőjének letartóztatását, aki ma délelőtt már bírósá elé került felelős gondatlanlagért.

A kormány ugyanis az elmúlt évben a súrún ismétlődő vasúti katasztrófák idején egy rendelet-térvényt hozott, a melynek pontjai szerint

a vasúti karambolok vádlottainak ügyét gyorsított eljárással kell letargyalni.

Az aradi törvényszék büntetőtanácsa a rendelet-térvényt értelmében ma délelőtt vonta felelősségre Fecske Károly mozdonyvezetőt.

Fecske Karoly az elnök kérdéseire kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek, mert Budán még meg működött a fék, Arad előtt két kilométernyire

újából kipróbálta a féket, akkor már nem működött, de a vonat hatvan kilométeres menetsebességgel haladt, nem tebetett egyebet, minthogy egymásután adta meg a vészjeleket.

A tanúhallgatások során az aradi állomás forgalmi személyzete kijelentette, hogy ők

hallották a vészjeleket, de nem akadályozhaták meg a katasztrófát.

Az elnök kérdésére a tanúk azt is elmondották, hogy a vasúti szabályrendelet értelmében súlyos hibát követett el az, aki a mozdonyt ugyanazon a vágányon hagyta vesztegetni. A szabályrendelet értelmében ugyanis vonatérkezés előtt az állomás ki és bejárata teljesen szabad kell legyen.

A tanúhallgatások után

Pansescu ügyész formális vádbeszédet tartott a CFR. ellen

kijelentette, hogy a CFR. lelkiismeretlen emberek gyűjtőhelye és ezek az emberek okai annak, hogy Románia presztízse a külföldön lecsúszott.

A perbeszédnek után a törvényszék Fecske Károlyt bűnösnek mondotta ki és két hónapi fogházra, valamint négyezer lej pénzbüntetésre ítélte. A vádlott az ítéletkihirdetés után is hangsúlyozta ártatlanságát és fellebbezést jelentett be az ítélet ellen.

Végetért a bécsi munkások sztrájkja

(Bécs, szept. 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A villamosvezetőket a sztrájkolók visszatapasztolták. A munkások bizalmifarfai elfogadták a munkaadók ajánlatát. A minimális béreket husz százalékkal, a többieket tizzel fogják emelni. A ténnyekben már megindult a munka, csütörtökön reggel pedig a többi szakmák is folytatják a munkát.

A döntőtárgyalások szerdán délután félhárom órákor kezdődtek az ottakringi munkásokthozban. Az üzemtanácsok vezetősége egész éjszaka tárgyalt a munkaadók újabb javaslatáról és éjjelután felkeltőkor kedvező fordulat állott be. Ma délelőtt aztán teljes megegyezés jött létre a fémipari szakszervezet vezetősége és a nagyiparosok képviselői között.

A Ghilezan—Caciula-affér a törvényszék előtt

Elrendelték a bizonyítás kiegészítését. Október másodikáig elnapolták a tárgyalást

(Cluj Kolozsvár, szeptember 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Emlékeztet, hogy a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara egyik régebbi közgyűlésén érnai vihar zajlott le Caciula Miklós kamarai titkár körül, akit dr. Jon Evian és dr. Leon bankigazgatók azzal vádolták meg, hogy különböző visszaélések miatt büntügyi eljárás alatt áll és így nem méltó arra, hogy vezetőserepet vigyen a közgazdasági életben. Caciula azzal válaszolt, hogy nem tudtak rá bizonyítani semmit és az eljárást meg is szüntették ellene, de különben is felmentettek volna, mert dr. Ghilezan Livius főügyész

nem hivatalos helyiségben tárgyalt, de ő, Cosma kívülben sem figyelt oda, mert elég dolga volt a hivatal átvételével. Külömben is Ghilezanhoz a gyaru árnyéka sem fér, minthogy Caciula ellen sem volt semmiféle bizonyíték arról, hogy része lett volna a szóbanforgó közlelmzési panamában.

Blaga Aurél dr., Caciula koronatanuja nem emlékszik pontosan a részletekre, hiszen az ügy még 1920 ban történt és nem is tulajdonított nagy fontosságot annak. Egy más ügyben dolga volt az ügyészségen, utközben Caciula csatlakozott hozzá s ennek kívánságára Cosma előtt szóváltette a végzés ügyét is. Ezalatt Caciula dr. Ghilezannal beszélgetett. Ő csak arra lett figyelmes, amikor Ghilezan azt mondotta Caciulának:

„Gyere csak hozzám, adsz tízezer koronát és elfintézem.“

Meglepett, hogy amikor én mint ügyvéd ott vagyok a kliensemnel, akkor a volt ügyész, aki Caciula ügyében eljár, ilyen ajánlatot tesz, — fejezte be vallomását dr. Blaga, akit megeskettek vallomására.

Láday István dr. miniszteri tanácsos a következő vallomást tette: Az emlékeztetes kamarai közgyűlésen két tag hevesen támadta Caciulát, hogy nem méltó arra a pozícióra, melyet betölt, mert különböző visszaélések miatt eljárás volt ellene, le is volt tartóztatva. A közgyűlés tagjai felháborodtak erre a támadásra, mert

mindenki tudta, hogy Caciula tisztázta magát a vádak alól.

Nagyon valószínű, hogy Caciula is nagyon felindult lelkiállapotban volt és azért hozta fel mentességül azt, hogy amnesia nélkül is felmentették volna, mert ha tízezer koronát ad Ghilezannak, az, mint főügyész, kiszabadítja.

Ezután a törvényszék Florian Poplica temesvári ezredest hallgatta ki, aki 1919 nyarán Budapest katonai pretora volt. Emlékszik rá, hogy valami sertésszállítási ügyben

Ghilezan felesége két ur társaságában járt nála

s birói végzés alapján kérték, hogy rendelje el a sertések feloldását a zár alól. Ezt ő meg is tette. Ghilezant azonban ő nem látta, nem is hallott róla.

fal mellé, hogy vigyázza amikor Saul Budakover rákiáltott:

lövése volt a felelet az Budakover arcához kapta és a lövés után rettenetes mert a tüzés golyó belé a kap rhordóba és felrobbanás szétvetette az brony maga alá temette tet, hogy meghaltak. És vác is ott feküdt szét-puskát még mindig szor. E történet vele is ugyi ról írva van, hogy több halálában, mint életében. zának egyik hadnagya be házába, a táncoló lengyel k közé. És a hadnagya k és a félszemű intett a lanatban a kozákok meg pán Z moiszkyt és a földre Volk megparancsolta, hogy era és kötözzeék oda a kul- as pan Z moiszkyt, hogy rulásáért, amelyet elköve- hogy lefegyverezte őket és áltással a lengyel fegyve- eni Volk a szemébe kacs- id ott fekszenek a zsúfók dnk föl a te hívásodra. (lyt. köv.)

azok tartalmával azonosítja magát most is, mert fedik a tényeket.

Amikor dr. Ghilezan helyébe dr. Cosma Jánost nevezték ki főügyészsé, felmentem dr. Blaga Aurél társaságában az ügyészségre s kértem Ghilezant, hogy az ellenem lefolytatott eljárás eredményéről adja ki a végzést. Ghilezannak erre azt mondta, hogy elintézi nekem sz ügyet, ha tízezer koronát adok neki. Nagyon meglepett bennünk ez a kijelentés, melyet a kamara közgyűlésén és a cikkekben fel is használtam ellene. De Ghilezan sokkal súlyosabb vádakot emelt ellenem, amelyekre sz volt a válaszom, hogy felemlítettem sz ő szerepét bizonyos sertésekről, amiket az ő ügyészi közbenjárásával hoztak vissza Budapestről.

Cosma volt államtitkár és főügyész kijelenti, hogy ő is pert indított Caciula ellen, aki ugy állította be a dolgokat, mintha ő tanuja lett volna Ghilezan állítólagos inborrekt kijelentésének és mégsem indított ellene eljárást. Lezögezi, hogy

Ghilezan akkor már nem volt ügyész,

csak ott lakott még az egyik szobában, mert nem volt lakása, Caciula is ebben a szobában, tehát

Bornatlu Simon esendőrkapitány, aki a Caciula elleni élelmzési panamavádban a nyomozást folytatta, határozottan tagadja, hogy akár Ghilezan, akár más valakinek az intervenciójára hajszát indított volna Caciula ellen. Ő csak felsőbb parancsra járt el és amikor kiderült, hogy bizonyos ésszagek-ről megfelelő nyugták voltak, Caciulát szabadlábra helyezte.

Constantin Manea dr. bukaresti ügyvéd a megszálló csapatok közlelmzési biztosa volt Budapest. Nála is

kérték a reklamált sertések kiadását,

ezt azonban ő megtagadta, mert a nagyváradi törvényszék végzése nem volt definitív. Ghilezant nem látta, az ügyről sem hallott többé.

Egy peronyi szünet után a bíróság dr. Friedmann M. r marzittai ügyvédet hallgatta ki. Friedmann dr. a következőkben ismertette a tényállást:

1918 őszén Budapest székesfővárosnak mintegy hétszáz sertése volt Margitán mahkolatásra. Ugyancsak ott bialálódott Kohn Jenő sertéskereskedő nyolcszáz darab sertése, melyet az igazságügyminiszteriumnak kellett leszállítania. De közben

kitört a forradalom

a nép szétkaphotta az állatokat. Kohn Jenőnek sikerült még 500 darabot karhatalommal összeszednie. Később a főváros is intézkedett, mire vagy négy száz sertést Budapest is visszaszerzett, de ugyanakkor zár alá vétette. Kohn Jenő sertéseit azon az alapon, hogy azok is eredetileg a fővárosi voltak. A román csapatok közlelmzésekor a nagyváradi törvényszék engedélyével a sertéseket Budapestre szállították. Kohn Jenő persze megfelelezte azt a végzést és bebizonyította, hogy a sertések sz ő tulajdonát képezik. Az ő megbízásából Ghilezan dr. feleségével felutaztam Budapestre s a magyar igazságügyminiszteriumtól is végzést szereztem arról, hogy a székesfőváros tartozik a sertéseket jogos tulajdonosuknak visszaadni.

Ghilezan dr. ezt a végzést román nyelvre lefordította

s így terjesztették a román katonai parancsnokság elé. Rengeteg kályvia és anantmissziós után 250 darab sertést vissza is kaptunk a fővárostól és azokat egyarállító 200.000 koronáért eladtuk sz igazságügyminiszteriumnak, a többit Budapest időközben elfogyasztotta, de az árát máig sem fizette meg, amiért kártérítési pert indítottunk a nagyváradi törvényszék ellen.

Ghilezan dr. elismeri, hogy a felesége eljárta Mardarescu tábornoknál és másutt a sertések ügyében, de ezt csak sziveségből tette, neki pedig semmi köze sem volt az ügyhöz. Ő is ott volt akkor Budapestben pár napig valami hamis lebellyegzésű bankjegyek ügyében.

Anton Bota fogházigazgató kihallgatása után Caciula védőjének kívánságára a bíróság elhatározta, hogy újból beidézzi Socol Aurél dr., Ötvös Istjós dr., Cosma Emil és Anghelescu Gheorghe esendőrkapitány védőtanukat kihallgatásra. A tárgyalást ezután október másodikára halasztották.

Rudolf Mosse No. 400

SÁNDOR ÁGOSTON
UTÓDA

CLUJ
Unió-u. 2

Férfidivat különlegesség, legfinomabb fehérneműk saját műhelyekben készülnek

Schön Bernát árvainak

Az Uj Kelet országos gyűjtőakciója

Ujabbán a következő gyűjtések és adományok folytak be hozzánk:

Engel Józsefné Oradea Mare 100, Frei I. nácné 60, Blatt Ignác Cluj 200, Klein Vilmos Szmár 200.

Schmidt Mór fakereskedő gyűjtése Nagynyed. Nuszbacher és Schmidt fakereskedők 150, Naftali Adolf, Görög Henrich, Görög Béla, Dániel 100—100, kisebb adomány 20, (összesen 570) lej.

Klopót Ferenc és Weimann Vilmos gyűjtése Illia. Klopót M. 100, Klein Mór, Dr. Rapaport 50—50, kisebb adományok 175 (összesen 375) lej.

Storch Jenő gyűjtése Brassó. Spitz utódai, Sziklas József, Schwartz Heddy é. Pist. Dr. Tutsek, olvashatatlan aláírás, Neumann M., Ageco, Szegő, Blatt, Dr. Bretter 100—100, S. L. Dávid 60, Schwartz, Engel (Arad), Werber Salamonné, Grünfeld V. és Társa, Dewel Emanuel, öz. Feiler Lázárné, H. B., olvashatatlan aláírás, olvashatatlan aláírás 50—50, Klein József és Fia 80, kisebb adományok 1.035 (összesen 2.675) lej.

Citrom Sándorné és dr. Glück Edéné gyűjtése Déva. Citrom Sándor, Löwy és Fiai cég 200—200, X. Y., Hollós Antal, Schneeweisz H., olvashatatlan aláírás, Klein Sándor, Ringler, Sella József, Hirsch László, Laufer Vilmos, Hollós Andor 100—100, Kocándor Rebi, Izsák Armin 60—60, olvashatatlan aláírás, olvashatatlan aláírás, Dr. Szegő, olvashatatlan aláírás, Böhm Jónás és Fiai, Salamon, olvashatatlan aláírás, Gál Sándorné, olvashatatlan aláírás, Dr. Laufer Árpád, Dr. Glück Edé, Heller Mihály 50—50, kisebb adományok 590 (összesen 2.710) lej.

Barisszia gyűjtés Petrosani. Feuerwerker Izsák 250, Reingewürtz Hermann, Izrael Mózes 200—200, Petrosényi Barisszia 120, Ziszovits Jenő, Ifj. Löwy József, Schaffar Lipót, Herz Jenő, Gárdos, Markovics Henrik, Weizner Jakab, Klein Testvérek, Grünfeld Dezső 100—100, Hoffmann Miksa, Pick, Herskovi's Herman, Dr. Stern, olvashatatlan aláírás, Halász 50—50, kisebb adományok 560 (összesen 2.530) lej.

Spitz Gyöngyike és Spitz Fanny Gyűjtése Tarna-Mare. Spitz Gyöngyi, Spitz Herman, Berger Adolf, Béla Davidovics, Czallovits Mór, Berkovits Áron, Zelig Dávid, Rosner 100—100, Spitz Lajos 200, Spitz Károly 90, Neumann Samuel 60, Feigi Spitz, Fanny Spitz, Hersko Bernát, Spitz Leopold, Dávid Pinkász, Frajnovits Helénke, Fülöp Fanny 50—50, kisebb adományok 600 (összesen 2.100) lej.)

Scharfstein Jakob, Bernát Wertzberger és Goldner Pali gyűjtése Borsán és Maiszinban Dr. Maximilian Salamon 100, Jakob Scharfstein 60, Lázár Steinfeld, Goldner Pali, Rosenfeld Géza, Fruchter Herz, Herzig Zsófia, Herzig Mórtné, Herzig Aladár, Terner Izsó, (Romuli) 50—50, kisebb adományok 1.176 (összesen 1.736) lej.

Hermann Scharfstein és Hermann Herzig gyűjtése Borgoprund. Hermann Scharfstein, Léb Mendel, Weismann Majer, Dávid Rubinstein 30—50, kisebb adományok 645 (összesen 845) lej.)

Reisfeld Miklós Tg. Mures, Schillinger mérnök Tg. Mures 100—100, Szűcs Dezső 70, R. Arad 100.

Zuckerberger Ilonka és Simon Tika gyűjtése Alvinc. Hirsch József 100, Dr. Vajna Izidor, Zuckerberger Ignác 50—50, kisebb adományok 165 (összesen 365) lej. Öz. Weisz Mór né gyűjtése Temesvár 220.

Sámsondi zsidók adománya N. N., Mendel Mózes, Kain S. né 50—50, kisebb adományok 50 (összesen 200) lej.

Kopolevits Mendel Déva 200, Végé Ilonka, Végé Babi, Müller Nelly, Grün Ibolyka, Bazsáhi Vilmos és Szabó Rózi által rendezett színelőadás-son begyűlt 350, Simon Adolf Firiza de jos 150, Raducziner Mór Timişoara, Topelberg Izsák Turda 100—100, Kemény Ferenczné Arad 50.

Grosz Salamonné Temesvár és Bodascher Ottó mérnök (Kisilva) Félifürdői gyűjtése. Félifürdői fürdőigazgató 150, Gross Salamon (Temesvár), Otto Bodascher mérnök (Kisilva) Nuszbacher Jacobné (Alba-Julia) Dóra Wartenstein (Bucaresti), Max Rosner (Gyimes), Dr. Borgida József (Sátmar), Székely Hermann (Brassó), Róne Benőné (Budapest), Markovits Mihály (Nagyvárad), Nagy Dezső (Marosvásárhely) 100—100, Eckstein E. (Gyimes), Sigmund Rosner (Gyimes), Groszler N. (Budapest), N. N., Weiszné (Budapest), Kolb N. (Sátmar), Steiner N. (Temesvár), Abraham Sattinger (Czires), Majer Stein (Czires), Max Drexler (Csernovitz) 50—50, kisebb adományok 390 (összesen 2040) lej.

Grünstein Adolf gyűjtése Mocs. Geréb Nóé (Budapest) 100000 magyar korona (263 lej) ér-

A riff-kabilok súlyos békefeltételeket szabnak Spanyolországának

De Rivera visszatérése után új kormány alakul

(London, szeptember 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Times” jeleni Tangerből: A spanyol direktorium haladéktalanul tárgyalni kíván Abd-el-Krim felkelővezérrel. Spanyolország hajlandó feladni Marokkó nagyrészt és elismerné a szultánt. A riff-kabilok a következő feltételek mellett hajlandók tárgyalni. A spanyolok csupán Melittát, Ceutat, Alhucemas és Gomera szigetet tartásuk meg. I megjék el a riff-kabilok függetlenségét, fizessenek kártérítést és jóvátételt a veszteségeikért, továbbá váltságdíjat a spanyol foglyokért. Követelik továbbá, hogy a spanyolok a szövetséges törzsfőnököket száműzessék. A „Times” vezércikkben fejti ki, hogy a spanyolok a feltételeket elfogadják.

Madrid, szeptember 18. A spanyol direktoriumnak azok a tábornokai, akik a

téskben, Grünstein David (Csikszerseda) 200, Lichtenstein Pinkász rabbi, Goldner Hermann, Grünstein Adolf, Hirsch Tóni (Gyegy), Grünstein Simon (N. Nyulás) Grünstein Ferenc (Gh. orgheni) 100—100, Karl Samu 60, Mezei Béla (Cluj), Noé Izidor (Dej) 50—50, kisebb adományok 380 (összesen 1603) lej.

Grossman Fülöp gyűjtése Magyaró: Grossmann Fülöp (Magyaró), Druckmann Jakab (Szalárd) 100—100, Alsó Ilonka, Kandel Mihály, József Rudolf, Jungerman Emil 50—50, kisebb adomány 220 (összesen 720) lej.

Mendel Manoné gyűjtése Albajulia (Arvagondozó helyecsoport után). Banca Comerciala, Schwartz Zsigmond, Dr. Demény Henriké 200—200, Bőrgyár Rt. személyzete 130, Löwa Béla, Klein Miksa, Mendel Manoné, Löbstein Izidorné, Goldner és Austerlik, Herz Samu, Szegő Géza, Judovits Jenő, Naftali Samu, Schwartz Aron, Moara Johanna, Szóbel Lajos, Weisz Pál, Ö. v. Bruchmanné, Bruchmann és Steinherz 100—100, Schönauer Ella 60, Finelstein Artur, Dr. Mandel Jakab, Dr. Springer Sándor, Meisner Simon, Steicher Farkas, Klein Ivánné, Sökely Márkus Seinfeld Lipót, Nuszbacherné, öz. Gidáliné, Goldstein, Weisz Jenő, Weisz Benő, Grün H., Grünfeld, Rosenfeld Ákos, Goldberger Simon, Sichermann Herman, Schwartz Mór 50—50, Salamon, Schwartz, Löwy Z. igazg., Löwy M., Paszterák, Rubinstein József, Löwy Simon, Mendel Márton 40—40, Szántó Gyula, Steinberger Jent, N. N. 30—30, Stein Mendel, Mózes, S. J. Gó Andor, Abraham, Rosmann Elek, Nánán Emanuel, Moskovits B., Rosenthal, N. N., Schwartz A., N. N., N. N., Nussbaum 20—20 (összesen 3.965) lej.

Feder Annus gyűjtése Hoghiz. Mózes Henrik 100, Dr. Mester Jenőné 80, Bernát Frigyesné, Friedmann Samoné, Föder Vilmos, (Camaune de jos) Föder Annus, Hirsch Ernő 50—50, kisebb adományok 220 (összesen 650) lej.

Oscar Crespo gyűjtése Sámár. Sármai Árpád Sámár 460.

Lévai Géza gyűjtése Mateiu. Lévai Géza 100, Krausz Géza (Aranyosmóricz) 50, kisebb adományok 100, összesen 350 lej.

Blau Albert, Szilág, somlyó 100, Gottlieb Mátyás, Josasel 100, Keller Izsó, Szilágyosomlyó 100, Farkas Jenő, Tg. Mures 100, Klein si Ungár, Alesd 100, Borgoprundi kisebb adomány 30 lej.

Nagyszebeni „Aviva” gyűjtése. Dr. Lázár Mátyás 200, Max Springer, S. S. nderling, Tessler, H. Kohn & Comp., N. N., Ascher Alfréd, Breie, Gusztáv Klein, Dr. Sámson, Weisz Mór, Ferencz Lajos, Grünfeld Mór, I. Kohn, Dr. Antal, Kovács Izsó, Dr. Neumann, Grünberger József 100—100, Dr. Hönig R. 60, Valasaky, Friedmann Márkus, Révészné, Lukács Aladár, Alice Popper, Lolo Hokmann, Preisler H., Felter Alfréd, Nuszbaum Eduard, Weisz Sándorné, Melamed Jakab, Melamed Viktor 50—50, Kisebb adományok 410, (összesen 2970) lej.

Temesvári Zsidó Hitközséghez befolyt adományok: Fratii Klein 250, Adler Izidor, Rothbarth Jakab, Braun Ernő, Taussig József, Gärtner Magda és Erzi, Scoulz Arnold 200—200, Schwab László, Isch Jehudith, Reiter Frigyes, Brenner Jenő, Max Holländer, Victoria Bank, Dr. Feber Mark, Armin Meher, Kende Lili és Duoi, Schwartz Zoltán, Hana Emil, Fuchs Bernát és Márton, Earle's si Auscher, Dr. Weil, Fratii Schlosser, Rottmann Ernő, Klein Jenő börtönös, Lusztig Friedmann, Boros Jakab, Szenes Ernő, Textil Centrala, Jancu V. Bucaresti, Dénes si Pollák 100—100, N. N., Phöbus Schwartz, Berson Kauczuk Rt., Oberländer Ferenc, Karcag Henrik, Bramer Aladár, Reiter

fővárosban tartózkodnak, hétfőn a király elnöklété alatt tanácskozássra gyűltek össze. Weyler tábornok az utóbbi napokban sürűn volt a királynál. Olyan politikusok, akik bejáratosak az udvarhoz, úgy tudják, hogy mi-helyt Primo de Rivera tábornok visszaérkezik Marokkóból, a király Weyler tábornok elnöklété alatt minisztériumot akar kinevezni s ebben a kormányban a régebbi politikai pártok vezető államfurai is helyet fognak kapni. A lapok hírt kaptak arról, hogy a marokkói spanyol hadsereg helyzete javult. Sesuan v. dékén sikerült egy spanyol hadseregnek visszaszerelni azt a hadállást, amelyet a lázadó riff kabil-törzsek Kalla mellett elfoglaltak, de az összeható vonal Tetuan és Sesuan között még mindig a lázadók hatalmában van.

Ernő, Kauftheil Testvérek, Benjamin Spitzer si Fiul, Reich és Fuhrmann, Hirsch Imre, Winkler és Tsa 50—50, Kisebb adományok 270, (összesen 4620) lej.

Taussig Sándor elnök és Braun Sándor titkár gyűjtése (?) Taussig Sándor, Hirsch Hugó, Silberberg Béla, Weisz Lipót, Deutsch Jakab, Mailänder Ernő, Grossmann Armin, Gál Lipót, Hirschl Ottó, Deutsch Robert, Dr. Gál János 100—100, G. Deutsch 60, Braun Sándor, Neumann Jakab, Grimm Vilmos, Szilágyi Géza, Regel Ignác 50—50, Kisebb adományok 115, (összesen 1525) lej.

A gheorgenii Bena fa rt. tisztviselői gyűjtése. (Weich Edmund után). Hirsch Miklós, Weisz Armin, Kádár N., Steiner Nánán, Benkő Sándor, Charap Salamon, Pollák Ernő Brasov, Eliad se de gara, Marton Sándor, Charap Elió, Bretz Edmund, Blum Gyula, Schart Leon 100—100, Weich Eduard 80, kisebb adományok 120 (összesen 1500) lej.

Összesen 37,039 lej
Eddig betolyt 213,086 lej és 20 frank
Végösszeg 250,125 lej és 20 frank

Hasiel

és felvételi nevét vagy cégét ebbe a cím tárbá, több eredményt ér el, mintha utazót alkalmazna. Mert ez a könyv mindenütt található és cégének jó hírét még akkor is terjeszti, amikor Ön pihen.

Kérjen

fe világoztást a könyv kiadójától:

Rudolf Mosse Rt.

hirdetési vállalatától
Cluj, Str. Reg. Maria 37.
Telefon 4-13. Telefon 413.

Zsák

HAVAS DEZSŐ
TIMISOARA

Zsinog

Kötél

RASOLOR

késnélküli borotváló por
★
1/4 kgrm. ára
8 lei

LEBOVITS

torbélykészítő, Sata-Mare
★
Viszonteladónak 5 kg 120lei

(Orad Uj Kelet irodájában ember, al dőtjekén főnöktől aktáinak

— A radra dir hogy me fontos na nek az e Főző a szatmá lepődött kább, me a Reir

— T iroda f d eménye az összes még ju vizsgáló

El ahol a fe tényez s kős R

Meg

(Buko jától) A pénzű deket forgalom adóhivat esz özől a külföld pénz m addig.

Az

Végreha

(Cluj

tójtól.) port felv bányatero törvény főképen lebből, dolgozó i termékek A leg föld tilta a bá

és valosz a végreh vény viz a megfel vény eg visszas ágy a b dolgozó egyes b olyan pro sulyos termé

A bá arany ke Az arany adták el Az uj bá usn elő nyers

Ugyanak lágparitá Tekin tesítésa az á v

zabnak

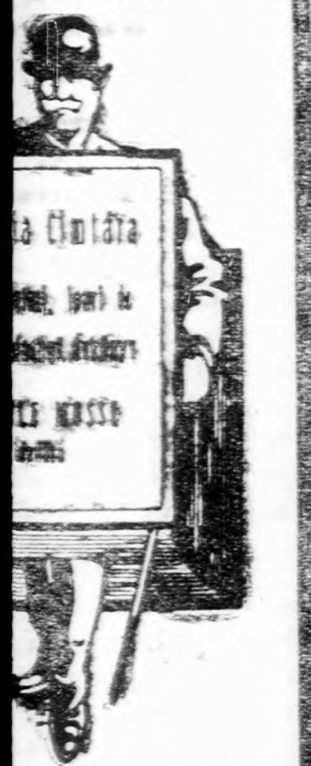
élfön a király el- gyűlte össze. napokban sűrűn bitikusok, akik be- tudják, hogy mi- rnok visszaérkez- er tábornok elöb- r kinevezni s eb- bi politikai pártok fognak kapni. A hogy a marokkói ale. Sesuan y dékén szlopuk visszazse- a a zásadó riff kabil- taltek, de az össze- n kőszött még min- ran.

Benjamin Spitzer si rschl Imre, Winkler mányok 270, (össze-

Braun Sándor tí- dor, Hirsch Hugó, ör, Deutsch Jakab, A min, Gál Lipót, rt, Dr. Gál János Braun Sándor, Neu- Szilágyi Géza, Regel mányok 115, (össze-

tisztviselői gyűjtése. irsch Miklós, Weisz hán, Benkő Sándor, Brasov, Eliad sef de Elió, Bretz Edmund, 0-100, Weich Edu- (összesen 1500) lej.

39 lej 86 lej és 20 frank 25 lej és 20 frank

sse Rt.

alattól Maria 37. Telefon 413.

Kötél

LEBOVITS torbélykészíté, Sata-Mare * Viszonteladók- nak 5 kg 120lei

Eltűntek és újból megkerültek a Reinitz-ügy aktái

Riadalom a szatmári törvényszéken. Reinitz nyugodtan fogadta vizsgálati fogságának meghosszabbítását

(Oradea Mare Nagyvárad, szeptember 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyváradai ítélőtábla irodájában tegnap délelőtt megjelent egy fiatal- ember, aki Fekete szatmári vizsgálóbíró kikül- döttjeként nevezte meg magát és Főző iroda- főnökötől érdeklődött a Reinitz-ügy nagyváradai aktáinak sorsa felől.

— A vizsgálóbíró ur küldött át Nagyvá- radra direkt azért — mondotta a fiatalember — hogy megstírgessem személyesen a Reinitz-ügy fontos nagyváradai nyomozati és egyéb iratai- nak az eltűlését.

Főző irodafőtiszt megdöbbenéssel hallgatta a szatmári vizsgálóbíró üzenetét. Egyben meg- lepődött az akták sürgetése miatt, annál is in- kább, mert

a Reinitz-ügy iratait ő maga küldte el személyesen Szatmárra.

— Tessek csak velem jönni, — szölt az iroda főtiszt a fiatalemberhez — a postai kül- demények feladókönyvében megmutatom, hogy az összes iratokat, amelyek hat kilót nyomtak, még július 29 én továbbítottam a szatmári vizsgálóbíró címére.

El is mentek erre a szomszédos szobába, ahol a felfektetett postakönyvből kiderült, hogy tényleg a főpostán július 29 én felvették a hat kilós Reinitz akta szállítmányt.

Megkezdik az egy- és kétélejes bankjegyek bevonását

A Banca Nationala nem emeli fel a visszleszámitolási hitelt

(Bukarest, szept. 18. Az Uj Kelet tudósító- jától.) A pénzügyminisztérium elrendelte, hogy a pénzügyi hatóságok tegyék meg az intézke- déseket az egy- és kétélejes papírpénznek a forgalomból való kivonására. A beváltást az adóhivatalok és pénzügyigazgatóságok fogják esztőlözölni. A miniszter reméli, hogy januárig a külföldön rendelt 400 millió lej értékű váltó- pénz megérkezik és forgalomba is helyezhetik addig.

Az „Adevernal“ jelenti, hogy Oromolu, a

Lefoglalták az ékszerészek aranykészleteit

Végrehajtási utasítás híján az aranybányák nem adhatnak el, az ékszerárúgyarak pedig nem vásárolhatnak nyersanyagot. Megáll a termelés

(Cluj-Kolozsvár, szept. 18. Az Uj Kelet tudósító- jától.) A külföldön és belföldön egyaránt nagy port felvert bányatörvény alapján forgatta föl a bányatermelés addigi rezsimjét. A sokat kifogásolt törvény nemcsak a bányatulajdonosokat — és így főképen a belföldi tőkeördekeltségeket — érinti köze- lebből, hanem ezokat a tisztán belföldi tőkével dolgozó ipari üzemeket is, amelyek nyers bányá- termékeket dolgoznak föl.

A legsúlyosabb zavart az okozza, hogy a kül- föld tiltakozása miatt

a bányatörvény végrehajtási utasítása még mind g nem jelent meg

és valószínűleg hónapok telnek még el addig, míg a végrehajtási utasítást kibocsátják. A bányatör- vény viszont érvényben van, annak ellenére, hogy a megfelelő utasítások nélkül lehetetlenség a tör- vény egyes rendelkezéseit végrehajtani. Ez a visszás állapot valószínűleg stagnálásra kényszeríti ugy a bányatüzemeket, mint az azok termékeit fel- dolgozó ipari vállalatokat. A legutóbbi napokban egyes hatóságok ebből a visszáságból kifolyólag olyan precedenst teremtettek, amely egyformán

súlyosan sérti a bányászüzemek és a nyers- termékeket feldolgozó vállalatok érdekeit.

A bányatörvény életbeléptetése előtt a nyers- arany kereskedelmi forgalma teljesen szabad volt. Az aranybányatulajdonosok bárkinek és olyan áron adták el a nyersaranyat, ahogyan éppen tudták. Az új bányatörvény 88. szakasza azonban szigo- tuan előírja, hogy

nyersaranyat csak az állami beváltóhiva- talok vásárolhatnak.

Ugyanakkor a nyersarany árát önkényesen a vi- lágparitáson jóval alul állapítja meg a törvény.

Tekintettel arra, hogy a törvény végrehajtási utasítása még nem jelent meg,

az állami fémbeváltók vonakodnak át- venni az aranybányák termékeit.

— Kérem szépen, — jegyezte meg a szat- mári küldött — az akták ennek dacára sem érkeztek még Szatmárra.

A szatmári törvényszéken tegnap terjedt el a Reinitz akták eltűnésének híre. A hatalmas aktszomó súlya megközelítette a tizenöt kilót.

A hír érthető fektűnést és nagy diadalmat idézett elő, mert

valódisága esetén beláthatatlan kompli- kációk keletkeztek volna.

Mindenekelőtt újra előről kellett volna kezdeni az egész vizsgálatot.

A szatmári törvényszéken fejvesztett és lázas keresés indult meg az eltűnt akták után. Ma aztán végre

megkerültek az elveszettnek hitt iratok.

A törvényszékegyik hivatalosságának egyik szekré- nyében voita, ahova az egyik tisztviselő helyezte a csomagot, mert azt hitte, hogy közönséges nyom- tatványok érkeztek és ezért fel sem bontotta a csomagot, hanem úgy amint érkezett, bezárta a szekrénybe.

Reinitz előtt egyébként ma hirdették ki a vizsgálati fogság meghosszabbításáról szóló vég- zést, amelybe Reinitz felebbezés nélkül bele- nyogodott. Reinitz immár több mint egy esz- tendéje ül vizsgálati fogságban, de a vádirat még nem készült el.

Banca Nationala kormányzója táviratot intézett a bankhoz, amelyben közli, hogy egyelőre tartják fenn a többi bank visszleszámitolási hitelének megszorítására vonatkozó intézkedést. Oromolunak ezt a táviratot összekötésbe hozzák a kormányzó párisi találkozásával Bratiannu Vintila pénzügyminiszterrel. A Banca Nationala igazgatótanácsa Oromolu visszaérke- zése után összeül a készpénzkrisis ügyében és azután fogja megállapítani, hogy felemeli e a bankok leszámitolási hitelét, vagy sem.

Mint hogy magánosok részére aranyat eladni nem szabad, a bányatulajdonosok a legsúlyosabb hely- zette kerültek és ma-holnap nem fogják tudni a munkásaitat fizetni.

Ezzel azonban az ékszerárúgyarak is súlyos probléma előtt állnak, mert ők viszont nem tudnak vásárolni aranyat, mivelhogy a törvény szerint csak az állami beváltók közvetítésével szereshetik be szükségletüket, már pedig az állami beváltók nem fogadnak el most aranyat.

Néhány ékszerárúgyár ugy igyekezett segíteni magán, hogy

kölcson vett aranyat a bányáktól.

Ez a tranzakció azonban tudomására jutott a rendőr- ségnek, amely a törvény kijátszását látta benne és lefoglalta a kölcsönvett aranykészletet. Jellemzően érdekes, hogy bár

az ügyesség nem volt hajlandó vállalni a vádat,

mert ebben a tranzakcióban semmi törvénybe üt- köző cselekedetet sem talált, a szóbanforgó arany- készleteket mégsem adta vissza a rendőrség, hanem letétbe helyezte az állami bányagazgatóságának, amelynek döntését most érthető érdeklődéssel vár- ják az érdekeltek.

Meggyilkolták az olasz néppárt vezérét?

Róma, szeptember 18. Eddig meg nem erő- sitett hírek szerint a fascisták meggyilkolták Don Luigi Sturzot, a néppárt vezérét.

Róma, szeptember 18. Hivatalosan megó- folják azt a hírt, hogy Olaszország katonai előkészületeket tesz Egyiptom ellen a tripoliszi határ rendezetlensége miatt. Ebben az ügyben még tárgyalások sem kezdődtek, tehát teljesen alaptalan, hogy katonai előkészületek volnának szükségesek e kérdés rendezésére.

A csongrádi bombamerénylet tárgyalásának második napja

Alhatatosan tagadnak a csongrádi bomba- merénylők. A vádlottak tudni sem akarnak a merényletről

(Szolnok, szeptember 18. Az Uj Kelet tudósító-jától.) Tegnap számában beszámolt az Uj Kelet arról hogy a szolnoki törvényszék meg- kezdte a csongrádi bombamerénylők bünpörének tárgyalá-át. A tárgyalás első napján kihallgatott vádlottak — smitt már jelentettük — tagadták a terhükre rott bűncselekményt és azzal védekeztek, hogy a rendőrség előtt tett vallomásaikat veréssel csikarták ki tőlük. A vádlottak akkor is megma- radtak tagadásuk mellett, amikor az elnök újlag is figyelmeztette őket, hogy a vizsgálóbíró előtt tett vallomásuk során nem beszéltek állítólagos bántalmaztatásukról.

A bíróság ma Piroška János átmeneti viszony- kao lévő főhadnagyot és festőművészt hallgatta ki. Piroška az elnök kérdéseire elmondotta, hogy nem éri magát bűnösnek. Részleteseen igyekezett bizo- nyítani alitijét. Elmondotta, hogy a merénylőt György öccsével cd.haza tartózkodott. Soha sem- miféle megbeszélésen sem vett részt. A bomba- merénylet tervéről pedig semmit sem tudott.

Védőjének kérdéseire Piroška elpanaszolta, hogy Szegeden a vizsgálóbíró olyan dolgokat is fölvetett a jegyzőkönyvbe, amelyeket ő nem vallott. Amikor pedig ő megtagadta a jegyzőkönyv alá- írását, legaszemberezték és kényszerítették a hamis jegyzőkönyv aláírásra. Az esetet ő az ügyész- sen is bejelentette, de hsztelennul. Végül kijelen- tette Piroška, hogy Fulöpnek ellene szóló vallomása a nem felel meg a valószínnek.

Az elnök a vádott vallomásának végén felol- vassa korábbi vallomás inak jegyzőkönyveit, ame- lyeknek tartalma megegyezik jelenlegi vallomá- sával.

A következő vádlottak Sági János és Sági Rókus semmi újat sem mondanak. Ártatlanságukat hangoztatják és kijelentik, hogy egyáltalában nem volt tudomásuk a merényletről.

A három vádott kihallgatásával a délelőtti tér- gyalás véget is ért.

— Nagy bányászerecséllenség Ameriká- ban. Londontól jelentik: Az Egyesült-Államok- ban levő subletti szénbányában gázrobbanás történt. Negyvenöt munkás meghalt.

— Orvosi hír. Dr. Burger Erzsébet fogorvos a nyári szünet után reudelését újból megkezdette Str. N. Jorga (v. Jókai u) 2. szám alatt. Rendel délelőtt 10—12, délután 3—5 ig.

Advertisement for 'Nagy harisnyavásár' (Great Hosiery Sale) with a list of items and prices, and the brand name 'BLATT'.

Advertisement for 'VELMA SUCHARD CSOKOLÁDÉKÜLÖNLEGESSEG' (Velma Suchard's Extraordinary Chocolate).

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Emlék

A nagyváradi konferencia tudósításából hihetően kis részletet iktassunk most ide. Nem állott a tanácskozáskor tengelyében, az ékkövet körülzáró keszoru csillogó kis köve volt, fénye folsugárzott és melegített. Jegyezzük le.

Második napján a tanácskozáskor, miután Fischer dr. szövetségi elnök nagyhatású szavai elhangzottak, történt:

— Immár megvan a kritériuma, hogy ki a cionista. Cionista az, aki lejegyezte a maaszt és rendszeresen fizeti a Keren Hajesszód-járulékokat.

Ez volt a hatóságos beszéd magva és akkor történt, hogy a tanácskozáskor vezető elnök tíz perc szünetet rendelt el.

Ezt a tíz percet Haaburg József dr. és Waldner Móric igazgató arra használták, hogy gyorsan asztalt herítették, odahelyeztették az Apolló csarnok közelébe és kihirdették:

— Lehet jegyezni a Keren Hajesszódra!

Valóságilag egymás hegyén-hátán tülekedtek az emberek az asztal felé. Mint a háborúban, amikor eukorért vagy lisztért állottak sorba az emberek.

Egy ur megjelent és bejelentette, hogy évente tizenöt fontot kíván adakozni az újjáépítés céljaira. Ez az ur Orsova zsidó hitközségének papja volt, szerény fizetésű alkalmazott, kilenc élő, egészséges gyermek apja. Lejegyzett tizenöt font évi hozzájárulást.

Mások kevesebbet vagy többet jegyeztek, erajukon innen vagy túl, de mindegyik szóval, lelkesítéssel boldogító tudattal.

Igy történet, hogy a tíz perces szünet után *öt százötven font* volt lejegyezve a Keren Hajesszód javá a pusztán a delegátusok és kasszámú vendég részéről.

Az eddigi tizenkétmillió lej mellett tekintélyes összeg. És a lelkesedést véve alapul, bizonyos, hogy Erdélyben össze fog gyűlni az az összeg, amely az országépítés teréből reá járul. Ezt az emléket pedig le kell rögzíteni. (sz. i.)

— Coolidge ellenzi az amerikai hadiflotta fejlesztését. Washingtonból jelentik: Coolidge elnök szaktanácskozást hívott össze a tengerészeti kormány és a parlamenti költségvetési bizottság, illetőleg az állami költségvetést összeállító kormányközi hivatal között ellentét kiegyenlítésére. A tengerészeti szakértők ugyanis megfelelő költségeket kívántak beállítani a büdzsébe a hadiflotta sürgős kiépítésére és modernizálására, mert ezzel érveltek, hogy az Egyesült Államok tengeri hadereje csak felig olyan erős, mint a brit flotta és a japán haditengerészetnél is gyöngébb, ezzel szemben az államháztartási költségvetési bizottság azt kívánta, hogy a háromszázmillió dollárral előirányzott tengerészeti költségvetésből ötvenmilliót töröljenek és Coolidge elnök is amellett volt, hogy helyesebb volna a légi flotta kiépítésére nagyobb összeget fordítani, semmint a tengerészeti flotta modernizálására költeni az egész összeget, mert előrelátható, hogy a legközelebb összehívandó lezserelési konferencián az építendő új hadihajók eldobatul fognak esni a fegyverkezés korlátozásának. Ezt a véleményeltérést fogja eldönteni a szaktanácskozás.

— Viz nélkül maradnak a kolozsvári házak. Mint ismeretes, a városi tanács néhány hónappal ezelőtt rendeletben értesítette az összes kolozsvári háztulajdonosokat, hogy a házakat vízórákkal fogják ellátni és éppen ezért a vízóráknak a díjat zérus határidőn belül készpénzben fizessék be a vízművek igazgatóságához. A rendelet szerint, amelyik ház után nem fizetik ki a vízórá díját, attól a háztól megvonják a vízszolgáltatást. A határidő néhány nappal ezelőtt járt le, de a rendeletnek még nagyon kevesen tettek eleget. A mai naptól kezdve a kolozsvári vízművek igazgatósága megkezdte a vízórákkal hátralevő házak vízszolgáltatásának kikapcsolását. Egyelőre csak a negyedik kerület utcáit járták végig és majdnem minden házában elzárták a lakók elől a vízvezetékét. A vízművek igazgatósága a következő napokon is folytatja megkezdett akcióját és így néhány napon belül ritka lesz az a kolozsvári ház, ahol vízhez lehet jutni.

— Igénybejelentési határidők a nemzeti választottbíróknál. Bukarestből jelentik: Az érdekelt kormányok közös beleegyezésével a választottbírói eljárások megindítását a Párisban székelő román-magyar vegyesbíró elött 1924 december 31-ig meghosszabbították. A már egyszer meghosszabbított határidő a román német vegyesbíróknál november tizenötödikén jár le, míg a román-osztrák választottbíróknál december harmincegyedikéig lehet az eljárást megindítását kérni. Ezeknek a bíróságoknak kompetenciájuk van a következő ügyekben ítélni: román állampolgárok elkobzott vagyonáról, vagy az azokban okozott károkról, ha ellenséges területen történtek; román állampolgárok által a háború előtt, vagy a háború alatt ellenséges állampolgároknak kölcsönadott és zegekről, a háború előtt és háború alatt román állampolgárok és volt ellenséges alattvalók között létrejött szerződésekről. Minden ilyen természetű kérést a párisi román követség címén (17. rue Brémontier) a vegyesbírósnak román titkárságához kell intézni.

Fe ezze ki minden jókívánságát az Uj Kelet utján Roshasana alkalmából.
A közlés díja a K. K. L. utján Erec Jisrael felépítését szolgálja.

Mindenki jókívánságát névszerint és lakóhely szerint közöljük.

Ha valaki a K. K. L. javára 250, azaz kétszázötven levet váltja meg üdvözlét, akkor a következő formában közli ezt az Uj Kelet:

X. Y.
boldog új esztendőt kíván rokonainak és jó zsidó ismerőseinek (v. vevőközönségnek stb.)
Zsidó כוה"ט

vagy:

X. Y.
kereskedő
Zsidó כוה"ט

Aki a K. K. L.-nek ötszáz lejes megváltást fizet, az előbbinél kétszeres nagyságban, tehát a következő formában közli az Uj Kelet a hirdetés, pl.:

Első Nagyváradi Köser Szalámigyár ez uton kíván minden jót az új évre üzletfeleinek.
Oradea-Mare כוה"ט

Aki a K. K. L.-nek 1000 lejt juttat, annak üdvözlését 7 cm. magas keretben helyezzük el az Uj Kelet ünnepi számában. Ezer lejen felül, megfelelően változik a hirdetés nagysága.

— Katasztrófális földrengés Örményországban. Konstantinápolyból jelentik: Erzenumban ismét katasztrófális földrengés volt, amely 102 falut rombadöntött. A halottak száma sok ezer, a kár felcsülhetetlen.

— Egyiptom nem akarja Husseint kalifául. Jeruzsálemből jelentik: A kairói legfőbb mohamedán tanács mostanában hirdetményt tett közzé, amelyben tudatja, hogy a párizsi kongresszust 1925. év márciusában hívja össze. A kongresszus hivatalos lesz a kalifa-kérdésben is dönteni. Hussein királyt tudvaleg az év márciusában, amikor a transzjordániai Shunában tartózkodott, Hedzsez és Paleesztina arabjai kalifájuknak proklamálták. Hussein azon az állásponton van, hogy egyedül ő rendelkezik a kalifatusi minősítéssel, amennyiben egyenes leszármazottja a prófétának és tagja a Koreis-törzseknek. Azonfelül szerinte az iszlám szent helyeinek birtokosa. Ő maga is készen nyilatkozik egy párizsi kongresszus megtartására, de csakis Mekkában. Azonban az egyiptomi mohamedánok, élükön Fud királlyal, Hussein kalifatusa ellen hevesen tiltakoznak. Ezenfelül más arab törzsek is Hussein ellen foglaltak állást. Megtörténhetik, hogy március után két kalifája lesz a mohamedán világnak.

— Öt perccel az esküvője előtt vitték el a csendőrök. Makról jelentik: Imri József földműves vasárnap tartotta esküvőjét Földéskén. A násznép már éppen indulni akart a templomba, mikor a lakodolmas házába beloppannak a csendőrök és a vőlegényt, aki valami kisebb tolvajlással gyanúsítanak, letartóztatták. A vőlegényt kihallgatása után elbocsátották, de persze a nászélet ekkor már hiába keresték.

— Márfy elfogultrak deklarálja az egész budapesti büntetőtörvényszéket. Budapestről jelentik: Márfy József szöcs, hogy büntetőtörvényszékét november 18-ikára kitűzték, feltűnés módon idegeskedik. Napokkal ezelőtt panaszt emelt az igazságügyminiszternél, hogy az ügyészség semmit sem tesz azokkal a feljelentésekkel, amelyeket ő adott be több rendéri főtisztviselő ellen. A panaszra kiderült, hogy Márfy vádaskodása teljesen alaptalan és minden vádja rosszhiszemű. Dr. Fayl Ivor büntetőtörvényszéki tanácselnök tegnap közölte Márfyval, hogy módjában van a november 18-ikára kitűzött főtárgyalásra tanukat bejelenteni, Márfy erre meglepő és teljesen szokatlan kijelentést tett. „Nem kívánok én attól a bíróságtól semmit. Az egész budapesti büntetőtörvényszéket elfogultrak tartom a magam ügyében. A bíróság felfogását és ítéletképeségét megkérdőjelezte a saját is és elfogultrak tartom az egész törvényszéket. Gondolkodtam már arról, hogy más bíróság foglakozzék ezzel az ügyel.” A tanácselnök Márfy kijelentéseit jegyzőkönyvbe foglalta, de annak aláírását Márfy megtagadta.

— A sztrájk miatt sötét teremben dolgozott a bécsi tőzsde. Bécsből jelentik: A tőzsdén megnyitáskor a forgalom egészen jelentéktelen, de a piac nyugodt és az irányzat szilárd. A spekuláció a fém munkások sztrájkjának kiélesedése miatt tartózkodóan viselkedik. A tőzsdén a villamosáram kikapcsolása kellemetlenségeket okozott, a tőzsdeteremben nem működnek a villamoscsengők és a kuliszban fölmondta a szolgáltatást a Krupp automatikus árjegyzőkönyv és minden mellékhatóság sötétben van, úgyhogy gyertyák égnek. Az üzlettelenség tulnyomó, a kuliszértékek legnagyobb része azonban nem szenvedett árvesztést.

— Meg kell újítani a bányaeengedélyeket. Bukarestből jelentik: Az iparügyi minisztérium közhírré teszi, hogy mindazok, akik bármilyen uton még az új alkotmány kihirdetése, vagyis 1923 március 28. előtt bányászati engedélyt szereztek, kötelesek 1924 július negyedikétől számított egy éven belül engedélyük véglegesítését kérvényezni az illetékes törvényeséknél. Azok a bányatulajdonosok, akik tehát 1925 július harmadikáig ennek a rendelkezésnek nem tesznek eleget, minden jogukat elvesztik az állam javára. Abban az esetben, ha erre vonatkozólag már tettek volna lépéseket, kérjék vissza irataikat személyesen, vagy megbízott útján. Esetleges reklamációjukat a bányavezérgazgatósághoz kell intézni. Az érvényesítési eljárás előtt az összes bányaeengedélyeket át kell vezetetni az új bányatörvényben előírt speciális regiszterekbe mégpedig legkésőbb október negyedikéig.

— Letartóztatott sikkasztó. Budapestről jelentik: A rendőrség a Hiteibank egyik tisztviselőjét, Lipovitz Jenőt letartóztatta. A letartóztatás egy körözéssel alapján történt, amely szerint Lipovitz Jenő a Hiteibank kárára ötvenmillió magyar koronát sikkasztott el.

Heti naptár

5684. Elul 21. Szombat.

Szidra: Ki Távo. A vezér érzi, hogy napjaink meg vannak számlálva, tudja, hogy ennek a népnek szüksége van még sok tanításra, figyelmeztetésre, nehogy okatlan cselekedeteivel szépen meginduló jövőjét elronta, — de az idő rövid s még nagyon sok a mondanivalója. Ezért kihatásba helyezi a népek viselkedése minden következményét: Ha engedelmessédsz a Tóra törvényeinek, akkor jólétben fogsz élni a neked adott földön. S meglátják a föld összes népei az Örökkévaló nevéért rajtad s félni fognak téled. Ha pedig elhagyod a törvényt, akkor következik Isten tüntetéseinek sorozata, melyek közül a legkeservebb lesz a galut, melynek mibenlétét Mózes a következőkben ismerteti: „Házat fogsz építeni, de nem lakhatsz benne.” „Füved és leányaid más népek lesznek kiszolgáltatva, féjdelommal fogod nézni, de nem segíthsz rajta.” „Elszór majd Isten az összes népek közé, ahol kénytelen leszel idegen isteneket imádni, de még úgy sem leszel nyugodt köztük, mert életed állandó bizonytalanságnak lesz kitéve.”

Háftár: Kumi óri. (Jesájá 60.) Ezek az átokok részben már a bábéli galutban is teljesedésbe mentek, de az átok elmúlt és a próféta hirdeti, hogy elérkezett a jóvátétel ideje. Isten fényle megint tündökölni fog Cion fölött és onnan majd világitani fog az összes népeknek.

Vasárnap hajnalban kezdődik a Szőlőhót nevű hajnali ájtatosságok sorozata, amely Jom-Kippurig tart.

(Cluj) sitójtól. annakide talatai a miniszter szánálása egyidejű dől bante ján is tő A mun azonban

de egyre többi ág

Hiva munkan azért tú

jéformát

Köz

Gazdasá

#

Tor: dár

ipari E

dában

fizetése

hétel e

délyi fa

v lak

nyozni

A cég

A fuzió

néhány

ellenére

lej érté

nem tu

és így

vál s

tésát k

#

export

rokból

miniszt

magyar

nagy k

annál

termés

érdeke

gyölés

kezdi

#

terme

s pé

intéze

rshpé

ig zga

kat a

ber 3

#

édek

pi co

zació

épüle

radz

1 j, f

21 50

#

Magy

gyar

lekra

még

#

inté

inté

SPORT

Jakobi Dudi a javulás útján. Az olimpiai turán, a bécsi nemzetközi mérkőzés alkalmával megsérült Jakobi Dudi állapota a javulás útján van s remélhetőleg közelebből teljesen felgyógyul. A kolozsváriak Dudija jelenleg a klinikán van kezelés alatt, ahol állandóan sportemberektől és barátoktól van körülvéve. A legszorgalmasabb látogatója azonban dr. Tatár Coriolan, a Comitetul Regional elnöke, aki naponta kétszer keresi fel Dudit és érdeklődik hogyléte felől s teljesíti minden kívánságát. Körülbelül még két hétig marad Jakobi Dudi a klinikán s aztán egy Konstancia mellett i tengeri fürdőbe megy utókurára.

A Haggibbor házi teniszversenyt rendez. A Haggibbor teniszszakszaktálya megtette az előkészületeket egy házi teniszverseny megrendezésére vonatkozólag. Az erre vonatkozó engedélyt már meg is szerezték a Comitetul Regionaltól, amely rendelkezésvél előzetesen, két be'ső pályát bocsátott a klub rendelkezésére a verseny időtartama. A szakszaktálya határozata alapján a házi verseny húszhetedikén és huszonnyolcadikán lesz, amelyen kizáróan egyetlen tagok vehetnek részt. Benevezni lehet Sugár és Társa sportklubjában, valamint Buchwald Bélánál a Rador távirati irodánál, Kosuth Lajos-utca 20. szám alatt.

A Haggibbor vezetősége felkéri az ifjúságot, a második és az első osztályba tartozó játékosokat, hogy szombat este pontosan nyolc órakor a Park emeleti helyiségében az intézőnél jelentkezzenek.

Bajok a bajnoki mérkőzések lebonyolítása körül. Tegnap délutánban közöltük az intézőbizottság sorsolását a bajnoki mérkőzéseket illetőleg. A mérkőzéseket tudvalevőleg a gyorsabb lebonyolítás miatt mind a két pályára — a városi és a CFR — sorsolták ki, ma azonban e kérdésben váratlan nehézség támadt. A délelőtti folyamán a CFR intézője megjelent Tatár Coriolan dr.-nál, a Comitetul Regional elnökénél és tiltakozását jelentette ba a CFR pálya tulajdonjogának megsértése miatt. Stofca előadta, hogy a CFR pálya a vasutas klub magántulajdona s ezért nem érti, hogyan rendelkezik felette az intézőbizottság és arra mérkőzéseket sorsol ki. Tatár professzor meghallgatva a CFR — szerintiünk is — jogos panaszát s kijelentette, hogy ezen a héten még hagyják a mérkőzéseket a sorsolás rendjében lezajlani, a jövő héten azonban ezt a kérdést közmegegyezésre elintézi. Így aztán a héten még mind a két pályán fognak mérkőzések lefolyni, melyek közül a CFR pályán délután félhárom órással kezdettel a Victoria—KKASE, öt órai kezdettel a Haggibbor—CFR, a sétatéri sporttelepen pedig az Universitatea—KMT csapatai játszanak bajnokit.

Hol játszik az FTC? Már többben birtadtunk az FTC romániai turájáról, ma ismét azt a jelentést kapjuk Temesvárról, hogy az FTC futballcsapata már most vasárnap, huszonegyedikén és huszonhetedikén játézik Temesvárt, első nap a TAC-cal, másik nap pedig a Kinizivel. Hogyan áll az FTC turája, még csak most nem tudjuk igazán, mert a futballközpont rendelkezése szerint tudvalevőleg első mérkőzését Bukarestben kellene lejátszania.

A vidék legjobb hátvédje Budapesten. Prém Méric, a szombathelyi SzAK hívaló hátvéd játékosa, aki az egyesület megajánlása óta a SzAKban játszik, Budapestre költözik s valószínűleg az MTK színeiben fog játszani. Prém ben az illetékes körök a jövő válogatott centerhalfját látják, mert ő tudvalevőleg ezen a pozíción is többször szerepelt és mindig első rangú formát játszott ki.

A Blue Star (brünni Makkabi) követi a T. p. litzer FK példáját, közelebbi Dél-amerikába megy egy hónapos turára. A zsidó csapat ellen egyébként a cseh labdarúgó szövetség vizsgálót indított s a vizsgálat befejezéséig az egyesületet felüggesztette. A vizsgálat oka a professzionizmus.

Hafál a sportpályán. Nagyszalonatáról jelentik: Vasárnap az NSC és Tőrebvös mérkőzésének ideje alatt a nagyváradi ut oldalon eltűnt sportpályán Ladányi László, a Kulcs és Gáll cipőgyár tanulója, néhány tanulótársával játszott. Az alig tízennégy éves fiú a kapus szerepét töltötte be. A kisfiú szemlélő társainak hangos orvációja közben

éppen egy nehéz kapurugást védett ki, mikor hirtelen szívéhez kapott és holtan rogyott össze. A szerencsétlen véget ért fiút nagy részvét mellett tegnap temették el a református temetőbe.

SZÍNHÁZ-MŰVÉSZET

Színházi iroda közleménye

A Vörös Malom. Pénteken reggel fel tíz órakor teljes előadási jelmezes főpróba lesz a magyar színházban, a melyen a sajtó meghívott képviselői is meg fognak jelenni. Este 8 kor lesz a Vörös Malom premiéreje. Erre az előadásra már természetesen egyetlen egy jegy sincs. A szombati, vasárnap délutáni és vasárnap esti előadásra még vannak jegyek korlátslt számban s nagyon tanácsos ezeket a jegyeket is előre megváltani, mert az előadások napján előreláthatólag már nem lesz jegy ezekre az estékre sem. Minden reménység megvan arra, hogy az előadásnak ugy művészi kvalitásai, mint technikai effektusai a szenzáció erejével fognak hatni. Ismételtlen kéri a színház a közörséget, hogy a Vörös Malom előadásain pontosan jelenjék meg, mert az előadás me. kezdésekor a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.

Hófehérke — gyermekelőadás. Vasárnap délelőtti feltizenegy ólakor a gyermekek nagy öröme a Hófehérke és a két törpe című tündér-rege feg színrekerülni mérsékelt helyárrakkal. Hófehérke szerepében a tájos Neményi Lilit fogják tapsolhatni a gyerekek.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

- Péntek: A vörös malom (Ujdonság először. Premiérbérlét 5 szám. Mérsékelt emelt helyárrakkal, sorozat 46)
- Szombat d. u. 4-kor: Szibill (Mérsékelt helyárrakkal, sorozat 47)
- Szombat este 8-kor: A vörös malom (2-odszor. Mérsékelt emelt helyárrakkal, napi bérlét 10 sz. B, sorozat 48)
- Vasárnap d. e. fél 11-kor: Hófehérke és a hét törpe (Gyermek-előadás, mérsékelt helyárrakkal, sorozatszám 49)
- Vasárnap d. u. fél 4-kor: A vörös malom (3-adszor. Rendes esti helyárrakkal, sorozat 50)
- Vasárnap este 8-kor: A vörös malom (4-edszer. Mérsékelt emelt helyárrakkal. Bérlétszűnetben, sorozatszám 51)
- Hétfő: A vörös malom (5-ödször. Napi bérlét 11 sz. A, mérsékelt emelt helyárrakkal, sorozat 52)
- Kedd: A vörös malom (6-odszor. Bérlétszűnetben, mérsékelt emelt helyárrakkal, sorozat 53)

MOZGÓK MŰSORA

- Select-Mozgó.** Pénteken, szeptember 19. *A szerelem játéka.* Erdélyesítő dráma egy leány életéből 6 felvonásban, H. Bernstein L'Anesta del peccato regénye után Főszerepben Jec bini Mária. Befejezésül egy hitűző vigjáték, Charlot val.
- Uránia-Mozgó.** Pénteken, szeptember 19. *Premier. Játék a halállal.* Rejtélyes igazságos dráma az amerikai riporterek élettől 7 felvonásban. Főszerepben a szép Agnes Ayres.
- Apollo-Mozgó.** Péntek, szep. 19. *A farm kísértete.* Szenzé és kalander dráma. Főszerepben a rettenetes Ausonia. Premier.

Hirdessen az Új Keletben!

Erdélynek legdusabban felszerelt rövid, nürnbergi-, diszmiáru és játékaru nagykereskedése

Nussbaum Testvérek

Tárgu-Mureş (M.-Vásárhely) Tel. interurban 200

ELADÁS CSAK VISZONT-ELADÓKNAK

APRONHÍRDETÉSEK

Különbejárati butorozott szobát keres október 1-ére két intelligens fiatalember. Megkeresések „Magas bért fizetek“ jelírére az Új Kelet kiadóhivatalába kéretnek.

Egy 35-40 év körüli zsidó fiatalember önálló n gykereskedő, nőül venne egy 25-35 év körüli intelligens, középtermetű, szép, csinos barna zsidó leányt, kinek 200,000 lej készpénz hozománya van. Csakis komoly és fényképpel ellátott levelekre reagál. Kértek L. D. jelírére Postrestante, Déva, Hányadmegye. Házassági közvetítők kizárva. 7850

Konfekciós segédék (jó eladók) azonnal felvétetnek Goldstein Márkusznál, Petrozsényben Szombaton zárvá. 7836

Vidéki városban beköltözhető 3 szobás lakás üzlethelyiséggel, trafik és szatócs engedéllyel, fürdő vagy malomépítésre is alkalmas 3/4 hold területtel sürgősen eladó. Értekezni Deak úgynökségnél Torda 7838

Magas termetre teljesen új sportruha olcsón eladó. Dávid József szabómesternél Calea Victoriei 7. Ugyanott egy szolid fiatalember lakást kaphat.

Bérbe keresünk száraz 600 méter² területű helyiséget, mely állhat 2-3 részből, lehet külvárosban is. Cim meg tudható a Friedmann könyvkereskedésében. 7847

Keressék lelépéssel egy három szobás modern lakást. Cim a kiadóban. 7848

Kitűnően főző szakácsné jó fizetéssel azonnali lelépésre kerestetik. Bővebbet Str. Londrei (Hosszu-u.) 7. sz. balra. 7846

Zeiss Busch Rodenstock

szemüvegkülönlegességek

KUN MÁTYÁS FIA

1876 óta fennálló üzletében, Cluj, Calea Victoriei No. 2. orvosi rendelés, minta vagy válasszás szerint kaphatók

APRONHÍRDETÉSEK
Különbejárati butorozott szobát keres október 1-ére két intelligens fiatalember. Megkeresések „Magas bért fizetek“ jelírére az Új Kelet kiadóhivatalába kéretnek.

Harc a Mord
A cionizmus és a palesztin eredni a kérdés a cionisták? Rális és gazdasági világmeghatározás.
Az ilyen hangzanak el, ban, Eric Jis sűrűn meg sz a képe. Az é alkotott magá azt mondja, k kolonista, aki részti életform héber költő, zsenijét, éppen érzi magát, kes diákjai, kulturánk első vezük. S val nak szintézis Igenis, az nemzeti nyelv gazdasági függetlenség, de — nép éppen el turától és a sőt károsnak. Hogy ezt me mélyére hat meggyökerese anyagias és Ezeknek a t arra a kérdé volt lehetőség zeti élet me éltek ott a z séghoz és a s annak a m az új zsidó különösen a oylan óriási emlékeknek, Palesztinában dával a zseni ősi talajtól ihletet.

Tudunk nek Palesztin nek a héber buzaszem el lábán a gyer szokot az id gyermek elő hatunk nek azok a szim nevelés nyu ez után má óta nemzeti szimbólumok és természet addig a héb sadalom és ezer évek kisért. Enn munka kiko maradnak a a históriák, a cairól és sz sokáig fogn nek anyagok amelyek át emlékeivel különböznek termékeitől. Ennek a sz